

doorgeven van door de Nigieo aangevoerde levensmiddelen en andere hulpgoederen, met het opstellen van salarisschema's en met het benoemen van wijkhoofden in de delen van steden als Batavia die door Indonesiërs werden bewoond – onze opsomming is niet volledig.

Van de ca. zeshonderd Europese BB-ambtenaren die Indië vóór de Japanse invasie had geteld (van hen waren ca. vierhonderd met het directe bestuurswerk belast en ca. tweehonderd bij de departementen en bij andere centrale instanties van het gouvernement werkzaam geweest), waren in de Japanse tijd ca. honderdvijftig omgekomen. Sommigen van de resterende ca. vierhonderdvijftig konden om gezondheidsredenen of op grond van hun leeftijd niet onmiddellijk weer ingezet worden maar wij nemen aan dat zich onder de functionarissen van *Amacab* talrijke BB'ers hebben bevonden.

Dezen nu bleven in dienst, toen *Amacab* werd opgeheven. Haar plaats werd ingenomen door een civiele organisatie: de Tijdelijke Bestuursdienst, ressorterend onder het departement voor binnenlands bestuur. Die Tijdelijke Bestuursdienst kreeg op Java een Algemeen Hoofd, nl. mr. Ch.W. A. Abbenhuis, die ten tijde van de Japanse invasie resident van Batavia was geweest¹ – onder hem waren er Hoofden Tijdelijke Bestuursdienst in vijf residenties: Batavia, Buitenzorg, Bandoeng, Semarang en Soerabaja. Hoofden Tijdelijke Bestuursdienst kwamen er ook in de Buitengewesten.

Waarom *Tijdelijke* Bestuursdienst? Dat bijvoegelijke naamwoord had politieke betekenis: van Mook wilde er duidelijk mee maken dat zijn bestuursorganisatie niet als een permanente was bedoeld maar als een voorloopster van die waartoe uiteindelijk de Verenigde Staten van Indonesië of die staten afzonderlijk zouden besluiten.

Onder die ene Tijdelijke Bestuursdienst nu ressorteerden ook de vroegere functionarissen van het inheemse bestuur: op Java (daartoe beperken wij ons thans, zoals ook Zijlmans heeft gedaan) de regenten, de *patih's* (hen duidden wij in deel II a als 'de stafchefs der regenten' aan), de *wedono's* (de districtshoofden), de assistent-*wedono's*, allen door het gouvernement gesalarieerd, en de lagere functionarissen die geen inkomsten van het gouvernement hadden gehad: in landelijke gebieden de *loerah's* (de *desa*-hoofden), in stedelijke de wijkmeesters.

De functionarissen van de Tijdelijke Bestuursdienst en hun onderge-

¹ In januari '46 was Abbenhuis generaal van Straten opgevolgd als *Chief Commanding Officer Amacab* op Java.